

Maandblad No. 49. Oplage: 1000 exemplaren. Verantwoordelijk Uitgever: ir. H.J. Jongen
Maart 1982. Heikantvenstraat 39 - 2190 Essen - België.
*De VRIJBRIEF brengt u elke maand nieuws over levens- en maatschappijbeschouwingen als het
Objectivisme en het Libertarisme. Omdat de VRIJBRIEF ook een forum voor deze beschouwingen
is, zijn de artikelen voor verantwoording van de schrijver. Uw kritisch commentaar is welkom.*

AYN RAND OVERLEDEN

Ayn Rand is zaterdag 6 maart in New York overleden. Ze is 77 jaar geworden.

Ayn Rand is beroemd geworden door de boeken die ze geschreven heeft, en die praktisch allemaal "bestsellers" geworden zijn. In die boeken heeft zij de filosofie die zij ontwikkeld heeft, geromantiseerd. Waarschijnlijk is dat één van de redenen waardoor de verbreiding van het Objectivisme, zoals zij haar filosofie genoemd heeft, zo snel heeft plaats gevonden. Overal op de wereld zijn er mensen die door de literatuur van Rand het objectivisme hebben ontdekt en begrepen. Bij zeer velen is daarna hun leven veranderd. Zij begrijpen nu veel meer dan voorheen wat er zich op de wereld afspeelt en zien de redenen waarom de maatschappij steeds meer naar een chaos afglijdt.

Deze verandering is een soortgelijke ervaring als Ayn Rand onderging toen ze negen jaar was. Ze las toen een verhaal getiteld "De Geheimzinnige Vallei", dat ging over Cyrus, de leider van Britse troepen in India. Door dit verhaal ervoer ze wat er voor de mens mogelijk is. Cyrus was voor haar een symbool van de mens met zijn grootste mogelijkheden: de mens die de werkelijkheid onder controle heeft, vol zelfvertrouwen en doeltreffend werkend, in staat om hoge doeleinden te kiezen, te vechten tegen zeer ongunstige omstandigheden en te winnen. Vanaf dat moment wist ze dat ze nooit de belofte van menselijke grootheid zou vergeten en dat mindere zaken haar nooit meer zouden interesseren.

Ayn Rand is geboren op 2 februari 1905 in St. Petersburg, het tegenwoordige Leningrad. Reeds als jong meisje voelde ze een diepe antipathie voor de atmosfeer in haar omgeving: de oosterse mystiek die de Russische mentaliteit doordringt, het geloof dat lijden het onafwendbare lot is van de mens op aarde. En toen ze op twaalfjarige leeftijd voor het eerst de communistische slogan hoorde dat de mens moet leven voor de staat, wist ze heel bewust en duidelijk dat dit het monster was aan de wortel van alle andere verschrikkingen. Terwijl ze opgroeide en steeds duidelijker beseftte dat het doel van de mens is om gelukkig te zijn, voelde ze ook de druk van het collectivisme als een steeds grotere last. Haar ouders beseften dat zij in Rusland nooit echt zou kunnen aarden en zij lieten haar op twintigjarige leeftijd vertrekken naar Amerika.

Zij wilde schrijfster worden en stukken schrijven voor de filmindustrie. Daardoor vond ze in Hollywood werk bij een filmaatschappij. Al heel snel ontmoette ze daar Frank O'Connor, die een kleine rol in een film speelde. Met hem is ze getrouwd toen ze vierentwintig was. Frank O'Connor is in 1979 overleden.

Terwijl ze haar verhalen probeerde te verkopen kreeg ze heel vaak te horen dat haar verhaal niet echt was, te romantisch, en de hoofdpersonen waren "niet menselijk genoeg". Dit zijn opmerkingen die we ook nu nog vaak horen maken over haar boeken. Maar Rand heeft nooit geprobeerd te schrijven hoe de mens is, alleen maar hoe hij zou moeten of zou kunnen zijn.

(vervolg op pag. 2)

Nederland: Libertarisch Centrum, Fazantenkamp 818, 3607 EB Maarssenbroek. Tel. 03465-64994.
AMRO Bank rek.nr. 46.24.31.320 (Giro 8238 AMRO Bank Amsterdam) t.g.v. Libertarisch
Centrum; abonnementsprijs f 40,- per jaar; donateursbewijzen à f 100,-.

België : Herentalsebaan 109, 2100-B Deurne; Bank J.v.Breda rek.nr. 645-1007683-82 t.g.v.
Vrijbrief; abonnementsprijs BF 600,- per jaar; donateursbewijzen à BF 1.500,-.

Toen ze vijftig was begon ze te schrijven aan "We the living" (vertaald in het Nederlands: De Vrijheid Gloorde). Ze werkte er vier jaar aan, en pas twee jaar daarna werd het boek uitgegeven (1936). Uitgevers stonden erg aarzelend tegenover haar werk. Het boek "The Fountainhead" (De Eeuwige Bron) werd door twaalf uitgevers geweigerd. De intellectuele wereld werd reeds veel te veel overheersd door het collectivisme. Het boek was "te goed"; de uitgevers verkozen iets middelmatig, iets voor een groot publiek. Toch werd het boek (gelukkig) gepubliceerd in 1943. Het boek is ook verfilmd. Aan "Atlas Shrugged" werkte ze meer dan elf jaar. Het boek verscheen in 1957 en we weten dat het een enorm succes werd.

Behalve deze drie romans heeft Ayn Rand nog andere werken geschreven. U kunt die vinden in de boekenlijst van het Libertarisch Boekcentrum (Beethovenlaan 25, 2102 ES Heemstede, Nederland). O.a. zijn erg bekend: "Kapitalisme, het onbegrepen ideaal", "The Night of January 16th", "For the new Intellectual". Ook heeft ze newsletters geproduceerd: "The Objectivist" en "The Objectivist Newsletter" van 1962-1971 samen met Nathaniel Branden en van 1971-1974 "The Ayn Rand Letter".

Wie nog eens wil nagaan wat Rand allemaal gedaan heeft en de manier waarop zij het deed, raden we aan het boekje "Who is Ayn Rand" door Barbara Branden nog eens te lezen. Veel van bovenstaande gegevens zijn daar ook uit overgenomen.

Waarschijnlijk was haar laatste grote optreden naar buiten, zoals we al eerder vermeldden, een toespraak voor meer dan drieduizend toehoorders in New Orleans op het seminar van het National Committee for Monetary Reform. Daar kreeg ze meerdere keren een staande langdurige ovatie. Op de inhoud van haar toespraak: "The Sanction of the Victim" hopen we later nog terug te komen. Zij kondigde ook aan dat "Atlas Shrugged" door haarzelf herschreven zou worden voor een 7-delige televisieproductie. Wat daar nu mee gaat gebeuren is ons nog onbekend.

De invloed die Ayn Rand op de maatschappij heeft gehad is enorm en die invloed is nog steeds groeiende. De mens heeft de keus om verder af te zakken naar het collectivisme, of de weg in te slaan naar een gelukkige, produktieve, vrije wereld, waarin vrede heerst. En dit laatste heeft Ayn Rand bedoeld.

Wij zullen dit nu waar moeten maken. Daarbij hebben we een enorme steun aan alles wat Ayn Rand gepubliceerd heeft.

KRINGEN

We zijn met onze Krings niet op de goede weg. Het samenvoegen van de Kring Den Haag met Vlaardingen betekent dat het voor de "Hagenaars" toch moeilijker geworden is om hun maandelijks contact te verwezenlijken. Is dit geen reden om de Kring Den Haag nieuw leven in te blazen? Wie neemt daarvoor het initiatief?

Op 4 maart hield drs. P. Rikmans een uitstekende lezing over subsidies. Na eerst duidelijk gemaakt te hebben wat we onder subsidies moeten verstaan, werden deze onder verschillende invalshoeken belicht:

- Wat is het doel van subsidies? Wat meent men ermee te kunnen bereiken?
- Welke groepen subsidies zijn er?
- Wat zijn de gevolgen? In ieder geval zijn subsidies niet de vrije wens van een vrij volk. Ze geven een versluierd beeld van de economie, werken kostenverhogend en uiteindelijk verarmend. De zeggenschap wordt aan de burgers ontnomen en de macht van de staat wordt vergroot.
- Wat doen we er tegen? Publiceer zoveel mogelijk de juiste en harde cijfers. Laat zien wat er verloren gaat en toon aan dat de mensen het uiteindelijk allemaal zelf betalen (inclusief alle verliezen).

Het produceren van themanummers werd als positief ervaren. Zeker in combinatie met bespreking op de Kring. Gewenst is dan wel dat de schrijvers van artikelen aanwezig zijn. Zeker als er een controversieel artikel bij is waarvan de schrijver "niets tegen subsidies heeft"! Het was duidelijk dat de vergadering het met deze uitlating helemaal niet eens was.

LIBERTARISCHE DENKERS: AYN RAND (NABESCHOUWINGEN)

Naar aanleiding van mijn artikelen over Ayn Rand lanceerde H. Jongen een oproep tot de objectivisten om te reageren indien ze het met mijn soms ietwat kritische beschouwingen niet eens mochten zijn. Zoals de lezers ondertussen hebben kunnen bemerken, leidde die oproep tot een stortvloed van welgeteld één brief, van de heer Frank van Dun, die dan ook verdient hier wat van dichterbij beschouwd te worden. De brief staat op hoog peil, hoewel hij nogal agressief is. Maar mijn eigen beschouwingen waren ook nogal ongezoeten, dus dat kan ik moeilijk kwalijk nemen. Er zij nog opgemerkt dat F.v.D.'s opmerkingen ingezonden werden na het verschijnen van het eerste van de drie delen waaruit mijn artikelenreeks bestond en dus alleen hierop slaan.

F.v.D. begint zijn brief (die de lezer uiteraard best terug ter hand neemt, indien hij de zaak goed wil volgen) met de nogal demagogische werkwijze die erin bestaat (met zijn libertarisch lezerspubliek op het oog) fundamentele metafysische stellingen te "illustreeren" door te verwijzen naar "de staat" en de "politiek" (ik ben wat ik ben, verdraaid, en niet wat de staat zegt dat ik ben - daverend applaus op alle banken!). O.K., laten we niet lastig zijn: A is A en niet wat "men" zegt dat A is (typisch omgooien van een stroman!), maar WAT is A? WETEN we daarmee iets over wat A is? Weten we waar A eindigt en B begint (de "kwestie van de grenzen")? Ben "ik" de entiteit (of "A"), dan wel (opklimmend) het menselijk ras, of (afdalend) mijn cellen of molekulen? Of gewoon al het bestaande (de realiteit) als geheel bekeken? En hoe zit het verder met de tijd? Heeft Herakleitos (als ik, ondanks mijn "gebrek aan ervaring met de lectuur van filosofische teksten", toch even een naam mag citeren) gelijk wanneer hij zegt dat wij nooit tweemaal in dezelfde rivier kunnen stappen omdat zowel wij als de rivier het volgende ogenblik al niet meer dezelfde zijn? Of hebben de vele anderen gelijk die beweren dat alle verandering schijn is? Naar gelang van het antwoord dat men op al deze vragen geeft, zal men totaal verschillende A's als bouwstenen gebruiken om mee verder te werken.

Wat ik wel graag wil toegeven is dat ik (opzettelijk) onvolledig ben geweest met mijn kritiek op "A is A". Ik ben zo vrij geweest de uitspraak letterlijk op te vatten als een metafysische uitspraak (= uitspraak over de natuur der dingen) en dan is ze inderdaad tautologisch, ontegensprekelijk juist, maar tevens ledig en nietszeggend. Men kan de uitspraak natuurlijk ook anders beschouwen, niet als een metafysisch, maar als een kennis-theoretisch vertrekpunt (en dat is wat F.v.D. duidelijk doet). "A is A" betekent dan zoveel als een pleidooi voor een klassiek-empiristisch wereldbeeld, waarin men, nogal fantasieloos, de dingen ongeveer neemt zoals ze schijnen. Je gezond verstand gebruiken, realistisch zijn, enz., allemaal zaken die in het dagelijkse leven wellicht prachtig zijn, maar die wat vreemd aandoen als grondregel voor de filosofie, die toch per definitie vertrekt van het idee dat er wel eens meer zou kunnen achter steken dan op het eerste gezicht blijkt. Zo heeft met name de moderne wetenschapstheorie (waar F.v.D. uiteraard wel evenveel ervaring mee zal hebben als met "filosofische teksten") ingezien dat de mens, bij zijn zoektocht naar kennis, een meer actieve rol opneemt dan men traditioneel dacht en dat het herdefiniëren en zelfs "hersnijden" van bepaalde fundamenteel gedachte entiteiten (A's) daarbij onvermijdelijk is. In deze optiek bekeken acht ik de uitspraak "A is A" dus zeker niet tautologisch! Ik acht ze doodgewoon onaanvaardbaar als uiting gevende aan een visie waarin de menselijke geest een te passieve rol krijgt toebedeeld!

Gelijkaardige beschouwingen gelden voor wat F.v.D. zegt over "er is iets" en "er is niets". Letterlijk zal dat wel weer juist zijn. Zelfs als al wat we beleven zou blijken een illusie te zijn, is er nog steeds de illusie zelf en die is ook iets! Maar ook hier zit de adder onder het gras. Wie het nodig oordeelt dergelijke zaken zo nadrukkelijk te stellen kan daarmee misschien bedoelen dat het precies GEEN illusie is (tegen bepaalde oosterse gedachtenrichtingen in) en ook niet iets wat alleen maar in de geest wie dan ook bestaat (tegen bepaalde idealistische filosofieën). En DIE uitspraken zijn helemaal niet zo vanzelfsprekend. In elk geval volgen ze zeker niet automatisch uit "er is iets"

De moraal uit dit alles, die ik er graag als premie bijgeef: Wees op uw hoede als iemand (en dat geldt vooral voor diepzinnige filosofen) het nodig oordeelt teveel vanzelfsprekend lijkende uitspraken te doen. In het beste geval verspeelt hij alleen maar kostbaar papier. In het slechtste geval heeft hij meer verdachte bedoelingen.

We rukken verder op, naar de "lege geest". Mijn empirisch argument over de lege geest was een argument a fortiori: Wie het mindere niet kan, mag verondersteld worden ook het meerdere niet te kunnen.

Ik heb weinig vertrouwen in de macht van iemand om de processen in zijn eigen geest te leiden, zoals de mens (ieder mens?) dat volgens Ayn Rand kan of zou moeten kunnen, wanneer hij ZELFS die processen niet gedurende een heel korte periode (één minuut, luidde mijn uitdaging) gewoon kan uitschakelen, d.i. wat ik noemde, zijn geest leegmaken. Maar als F.v.D. meent dat het werkelijk niet op leegmaken of niet-leegmaken, maar op focussen of niet-focussen aankomt, wil ik mijn voorbeeld gerust aanpassen: ik daag iedereen uit, niet langer om zijn geest gedurende 1 minuut leeg te maken, maar om hem gedurende diezelfde tijdsduur te "focussen" op NIETS anders dan b.v. de secondenwijzer van een voor hem liggend uurwerk. Gaat F.v.D. nog steeds beweren dat mijn uitdaging irrelevant is?

Wat anderzijds de "weerlegging" van mijn logisch argument betreft, volgens hetwelk men, om te kiezen tussen nadenken en niet-nadenken, reeds VOORAF moet nadenken, die vind ik ronduit gezellig. Men kan ook onnadenkend kiezen, verklaart hij. Ik onthou mij maar van alle kommentaar en laat de objectivisten zelf reageren op een dergelijke "verdediging" van hun stellingen.

Hoe dan ook, de objectivistische ideeën betreffende het "vrijwillig nadenken", blijkbaar overgenomen door F.v.D., zijn volledig in tegenstrijd met wat o.m. de genetische psychologie ons leert: het kind denkt na, ongeveer zoals het ademt, lacht, loopt, enz..., d.w.z. niet als gevolg van een "keuze" (tenzij men dit woord zo elastisch wil maken dat het alle bruikbaarheid verliest; een wolf die een lam opeet en zelfs een plant die zich naar het licht keert kiezen dan ook), maar gewoon als uiting van een bepaalde fase in zijn evolutie. ACHTERAF, wanneer het al heel wat ouder en wijzer geworden is, kan het reflecteren over deze activiteiten en sommige ervan trachten af te remmen dan wel te stimuleren. Maar zowel het volledig uitschakelen als het ongelimiteerd opvoeren van om het even welk van deze dingen zal voor bijna elk mens mislukken. Alleen verstokte rationalisten, die een afkeer hebben van levensprocessen die ze niet volledig controleren, zullen dit als een ontwaarding zien. Andere mensen zullen het zowat houden bij het motto "maat in alles en voor de rest zien we wel".

Tenslotte (en hier trapt F.v.D. dan wel heel erg door) is het duidelijk dat Rand nergens ZEGT dat wij ons bewustzijn aanschielen of afleggen als een jas. Heb ik ook nooit beweerd! Wel zeg ik dat zij mij die indruk geeft. Ik geef dus een INTERPRETATIE van haar woorden. Meer bepaald verklaar ik dat het steeds opnieuw benadrukken van het feit dat wij moeten BESLISSEN bewust te zijn (net zoals ik moet beslissen mijn jas aan te doen) wellicht te herleiden is tot de visie dat wij een bewustzijn HEBBEN, dat voor het overige wellicht geen deel van ons uitmaakt. Ik wil deze visie hier niet grondig bespreken en dus zeker niet veroordelen. Wel stel ik een vraagje, waar iedereen naar hartelust mag over verder mediteren: als "ik" een bewustzijn heb, wie is "ik" dan? Zeker niet dit bewustzijn, als we tenminste aannemen dat de bezitter niet samenvalt met datgene wat hij bezit. Voor wie mocht menen dat de problemen waartoe dit leidt te zwaar zijn, geef ik een andere mogelijke visie als contrast, volgens dewelke ik niet een bewustzijn heb maar (misschien naast nog andere zaken) een bewustzijn BEN.

Het staat F.v.D. vrij dit een onbelangrijk of irrelevant onderscheid te vinden. Persoonlijk meen ik dat weinig vragen die men zich kan stellen fundamenteeler kunnen zijn. Los van alle jassen en andere kledingstukken.

Guy de Maertelaere.

-o-o-o-o-

INSTITUTUM EUROPAEUM

We hebben het al meerdere malen gehad over de mooie resultaten die Mr. M. van Notten met het "Europees Instituut" weet te behalen. We ontvingen kortgeleden een overzicht van door het instituut behaalde resultaten in 1981, en we moeten weer zeggen dat het indrukwekkend is.

Meer dan 20.000 boeken die de vrije markt economie behandelen werden verkocht.

De TV-serie door Milton Friedman werd gemiddeld door 500.000 personen gevolgd.

Grote aandacht in de pers kregen: Friedman, Hayek, Friedrich, Arthur Laffer, en nog andere bekende economisten.

Degenen die geïnteresseerd zijn kunnen bij het Instituut het volledige overzicht opvragen.

U kunt het Instituut steunen door geld over te maken op rekening nr. 310-0175212-19 bij

de Bank Brussel-Lambert. Al voor BF 500,- (f 32,50) wordt u gewoon lid; voor BF 1.500,- (f 100,-) lid van de algemene ledenvergadering. Bijdragen zijn fiscaal aftrekbaar.

Het Europees Instituut is uw steun meer dan waard.

Het adres is: *Middenhutlaan 48 - B 1640 St. Genesius Rode - België.*

TREFPUNT MEI 1982

Zoals in het februari-nummer van de Vrijbrief al werd aangekondigd, zal er op 15 mei a.s. een landelijke Libertarische bijeenkomst in Utrecht plaatsvinden. Naast gezelligheidsaspecten zal de dag worden gekenmerkt door een tweetal bijzondere lezingen en zullen tal van verenigingen met Libertarische affiniteiten vertegenwoordigd zijn. U zult hier leden tegen het lijf lopen van het Oud Strijders Legioen, de Kritische Nederlandse Ondernemers, de Stichting Grondvest, de JOVD, het Stivo, enz. Vele van deze stichtingen en verenigingen zijn bovendien uitgenodigd een expositietafel in te richten.

De dagindeling ziet er als volgt uit:

Vanaf één uur zal de zaal open zijn. Daarna volgen om circa twee uur de verschillende sprekers, onderbroken door de uitreiking van de Benelux Libertarian Award. Na afloop, om een uur of vijf, zal er gelegenheid zijn voor discussie.

De eerste spreker is de bekende Belgische filosoof, de heer Frank van Dun. Hij is verbonden aan de Gentse Universiteit waar hij zich specialiseert in juridische en politieke filosofie. Metafysica en economie behoren tot de gebieden waarvoor hij grote belangstelling heeft en diverse van zijn publikaties hebben betrekking op deze onderwerpen. Een kenmerk van vrijwel al zijn publikaties is dat deze geschreven zijn tegen een achtergrond van een streven naar meer persoonlijke vrijheid voor de mens, niet alleen als vanzelfsprekende waarde, maar ook als voorwaarde voor het bereiken van andere doelstellingen die kunnen liggen op zowel materieel, als op intellectueel en spiritueel gebied.

De tweede voordracht zal waarschijnlijk worden gehouden door Dr. Harry D. Schultz. De bekende econoom en beleggingsadviseur behoeft nauwelijks een inleiding. Dr. Schultz had reeds toegezegd, maar omdat er onverwacht voor hem gelijktijdig andere verplichtingen kwamen, is nog niet 100% zeker of hij zich vrij kan maken. In het aprilnummer zullen wij u hierover definitief informeren.

Omdat de zaal die we konden krijgen maar een beperkte grootte heeft, heeft het zin om kaarten van te voren te bestellen. U bent dan zeker van een plaats.

De bijeenkomst wordt gehouden in Hotel Hoog-Brabant, dat zich bevindt in het complex Hoog-Catharijne bij het Utrechtse Centraal Station. Met de trein is dit al heel makkelijk te bereiken. Met de auto kunt u het beste richting Jaarbeurs aanhouden. Aan de Jaarbeurszijde van het Station (west) is voldoende parkeergelegenheid.

Noteer alvast in uw agenda: *TREFPUNT Zaterdag 15 mei - Aanvang 13.00 uur*
Plaats: Hotel Hoog-Brabant - Hoog Catharijne UTRECHT
Entree: Vrijbrief-abonnees en introducées f 10,-
Anderen f 15,-
Verkoop kaarten aan de zaal.

VOORVERKOOP:

Door overmaken van f 10,- of Bfr. 175,- op een van de rekeningnummers die vermeld staan op pag. 1, onder de vermelding: TREFPUNT. De kaarten zullen u dan aan de zaal worden uitgereikt.

-o-o-o-

AGENDA

- Donderdag 8 april 1982 (niet 1 april): dhr. B. Fitié houdt in Vlaardingen een lezing getiteld: "Een vrij leven door een vrije onderneming".
- Donderdag 6 mei 1982: Kringbijeenkomst Vlaardingen.
- Zaterdag 15 mei 1982: TREFPUNT - Algemeen Libertarische Dag voor de Benelux
 - Plaats: Hoog Brabant, Utrecht
 - Zie elders in dit nummer
- Donderdag 3 juni 1982: Kringbijeenkomst Vlaardingen.
- Zaterdag 28 augustus - 4 september: Internationale Libertarische Bijeenkomst in Zürich.
- Elke eerste donderdag van de maand Kringbijeenkomst Vlaardingen.

Meer inlichtingen bij het Libertarisch Centrum (03465-64994) of 010-268702.

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE EKONOMIE

In het decembernummer van de Vrijbrief werd aangeraden om obligaties aan te houden omdat een rentedaling mogelijk leek. Deze rentedaling is inderdaad aan de gang en ik raad iedereen aan nog zo'n halfjaartje te wachten met de verkoop van obligaties. De vermogensstijgingen in obligaties en pandbrieven zijn sinds december meer dan redelijk te noemen en de netto rendementen dus ook. Zeker redelijk als we dit vergelijken met de resultaten op aandelen. Er is eigenlijk geen enkele aandelenbeurs gestegen in de afgelopen maanden (behalve de Belgische, maar daar staat een daling van de frank tegenover). Natuurlijk zijn er hier en daar wel specifieke aandelen gestegen, maar het aantal nieuwe dieptepunten is vele malen groter.

Hoe komt dat nu en hoe kunnen we daar op inspelen? Wel, op een dalende beurs kunt u inspelen door "put" opties te kopen of door "short" te gaan. Dat laatste is zeer riskant omdat u in zo'n geval aandelen verkoopt die u (nog) niet heeft. Nadat u ze verkocht hebt, hoopt u die aandelen later, tegen een lagere koers te kunnen kopen om zo aan uw leveringsverplichting te kunnen voldoen. Maar omdat een aandeel geen limiet heeft wat betreft het stijgen, is er ook geen limiet voor de grootte van uw verlies mocht het aandeel onverhoopt omhoog gaan en u dus duurder moet inkopen. Met "put" opties kunt u hoogstens het bedrag verliezen dat u "ingezet" heeft.

Dat alle markten omlaag gaan is hoofdzakelijk te wijten aan de slechte economische toestand die in de meeste landen heerst. Daarbij is het zo dat iedereen slechtere tijden verwacht. Zoals altijd hoort men als het slecht gaat elke dag meer onheilsprofeten. Natuurlijk is er nu in de meeste landen een economische recessie (en daarom gaan we natuurlijk staken), maar ik verwacht nu toch wel dat de bodem van dat economisch dal binnen een ½ jaar bereikt is. Dat zou betekenen dat u nu uw plannetje moet maken om te bepalen welke aandelen u wilt gaan kopen. Kijkt u dan vooral naar Nederlandse en Duitse aandelen, want Amerikaanse of Belgische zitten met een risico gezien hun valuta. De dollar en de Belgische Frank kunnen echt nog wel 8 à 10% naar beneden.

Wanneer alles omlaag gaat, is het zaak eens goed te bekijken waar de kansen voor de toekomst liggen en vooral rustig te blijven door uw beleggingskruit droog te houden. Het advies om uw goud- en zilveraankopen over de tijd te spreiden, blijkt gezien de prijzen van nu niet slecht te zijn. Goud en zilver zitten nu op niveaus waar ze al 2½ jaar niet geweest zijn. Daarom is het nu zeer moeilijk om te bepalen of de daling nog verder gaat (onder invloed van Iraanse, Irakese en Russische goudverkoop) of dat het ergste leed geleden is. Vooral zilver zou ik nu stap voor stap kopen, juist omdat dat niet in grote hoeveelheden aangeboden wordt.

Weet u dat in Nederland het schenkingsrecht verruimd is? U kunt nu grotere bedragen dan vroeger schenken aan uw kinderen en vaak eenmalig een bedrag van 28.000 gulden.

ir. L.H.M. Jongen.

VUL DEZE BON IN, OF GEEF HEM AAN EEN RELATIE :

Stuur ook een proefnummer van de VRIJBRIEF aan:

Naam :

Adres :

.....

Naam :

Adres :

.....

Naam :

Adres :

.....

HET LIBERTARISCH CENTRUM

FAZANTENKAMP 818

3607 EB MAARSSENBROEK